

l'auca de fer i desfer

protagonitzada pels catalans i llurs esqueses, escrita per oriol vergés, il·lustrada per pilarín bayés, editada per martín casanovas

“Com que tenim la certesa d'una plena maduresa, recordarem l'antic viure esbossant un gai somriure.”

Aquest és el primer rodolí d'aquesta Auca de fer i desfer que és el motiu pel qual ens hem reunit els autors, editor i entrevistador. No és estrany, doncs, que en ser l'Auca el motiu principal de l'entrevista ens surti inconscientment, algun rodolí.

Ens trobem en l'ampli, elegant i acollidor despatx del senyor Martí Casanovas, l'editor. Un home que domina l'ofici amb elegància i sense eludir cap pregunta malintencionada. L'Oriol Vergés, un home que explica la història, tot fumant amb pipa i amb un aire de bonhomia que és el que més el caracteritza. I la Pilarín Bayés, la il·lustradora de la plana de Vic, que complementa els textos amb els seus dibuixos, que igualment són copsats pel públic adult, l'infantil i el juvenil.

—Per què, aquest títol de fer i desfer?

O. VERGÉS. El concepte de fer i desfer, en moltes coses, coses polítiques, per exemple, en fenòmens de tipus socioeconòmic, etc., respon totalment al concepte d'història. És a dir, la història és un fer i desfer constant. Quant al subtítol, protagonitzada pels catalans i llurs esqueses, resulta que l'esquena pot arribar a tenir molts signifi-

cats. L'esquena és la que treballa, la gent es carrega els fardells a l'esquena; l'esquena serveix per a descansar, perquè jeus i dorms recolzant-te amb l'esquena. I l'esquena rebia, i rep, de tant en tant, algunes patacades. Això, tot això, és el que conta l'Auca de fer i desfer. I d'aquí el seu títol i subtítol.

L'Oriol Vergés és un home profundament coneixedor de la nostra història i dels homes que l'han feta —i la fan— possible. Dic això perquè els seus llibres ens ho demostren. Solament hem de donar un cop d'ull a la seva extensa bibliografia per a reconèixer la veritat del que estem escrivint. Trobem **Món i Pobles, Països i nacions, Resum d'Història de Catalunya, Història de Catalunya**, amb la qual s'enceta la col·laboració amb la Pilarín Bayés, dibuixant i il·lustradora. És així, oi?

P. BAYÉS. Sí; quan el senyor Casanovas em va dir que tenia la intenció de fer una Història de Catalunya, jo vaig començar a botar per un peu. Primera, perquè em feia moltíssima il·lusió fer un llibre d'aquesta categoria i, després, perquè vaig saber que l'escriuria l'Oriol Vergés, que jo no coneixia personalment, però sí que sabia que era una persona de prestigi. I a més, com que jo dibuixo i he dibuixat sempre per a infants, estava segura que la nostra col·laboració aniria endavant molt bé, ja que ell també estava

acostumat a explicar la Història als infants. I com que crec que la Història són les arrels de cadascú, la possibilitat de fer aquesta tasca en comú em va entusiasmar.

—Ha publicat, també, l'Oriol Vergés, **El món d'avui, Terra i homes** —alguns dels títols esmentats són col·leccions molt interessants en les quals han participat, també, d'altres autors— i, finalment, aquesta Auca. Tota aquesta àmplia panoràmica de títols publicats ens fa pensar que l'Oriol Vergés és, per damunt de tot, historiador, no és així?

O. VERGÉS. Veuràs; aquí, jo hi veig dos aspectes: la Història és realment una ciència, cosa que ningú no pot negar. I això necessita d'uns investigadors que facin un treball continuat, d'arxiu, d'hemeroteques, etc. Tenim, nosaltres, als Països Catalans, tota una llarga tradició històrica, modernitzada sobretot a través de l'escola del doctor Vicens i Vives. Jo, particularment, no em sento vinculat dins el camp de la investigació. Més aviat em considero un divulgador de la Història; una d'aquelles persones que procuren donar un llenguatge més planer, més a l'abast de tothom.

—D'aquí ve, penso jo, que els llibres de l'Oriol Vergés, malgrat anar dirigits a un lector infantil i juvenil, són fàcilment entenedors, també, per a una àmplia massa de persones adultes.

O. VERGÉS. Sí, és clar. El llenguatge que has de fer servir per dirigir-te a un noi entre els 12 i els 14 anys és un llenguatge semblant al de l'home del carrer, d'aquell que no té una cultura massa especialitzada. A més, si jo escric per als nois és perquè, en definitiva, el meu ofici és explicar la Història als nois a través de la meva tasca de professor d'Història en un Institut d'Ensenyament Mitjà.

—Podem considerar la Pilarín Bayés com a dibuixant o com a il·lustradora?

P. BAYÉS. Potser és una mica complicat respondre a això. Veuràs; es pot dir que més aviat sóc una "lletraferida". O sigui, que la literatura, la Història, tot el que s'imprimeix per a la canalla, m'interessa molt. Aleshores, secundar tota aquesta literatura amb els meus dibuixos crec que realment és la meva vocació. Per tant, el que em sento és, evidentment, il·lustradora.

—Has estat, alguna vegada, la creadora del text dels teus propis dibuixos?

P. BAYÉS. No, mai. Bé, en la meva antiga col·laboració a ORIFLAMA, quan encara era a Vic, sí que havia estat autora dels textos d'alguns acudits.

—El senyor Martí Casanovas no solament és l'editor d'aquesta Auca, sinó d'altres llibres, com aquesta **Història de Catalunya** de la qual ja hem parlat. ¿Es pot dir que és un editor que participa activament en l'elaboració de cadascun dels llibres?

M. CASANOVAS. Jo diria que sí. Generalment, a la nostra empresa, mai no actuem per encàrrec de ningú. Quan tenim una idea, la posem en pràctica. Demanem la col·laboració de les persones que creiem més idònies. Aquest és el cas de la **Història de Catalunya**, per a la qual vam demanar la col·laboració de l'Oriol Vergés i de la Pilarín Bayés. Igualment en el cas de l'Auca. I ara, per exemple, estem preparant un llibre que es diu **Rondalles de Catalunya**, que en aquest cas vam creure que qui ho faria millor seria l'Albert Jané.

—Quin percentatge de llibres en català teniu?

M. CASANOVAS. Jo no sóc solament un editor que fa llibres en català, sinó que la major part de la meva producció és en castellà per un motiu purament comercial. Però el percentatge de llibres en català, actualment, deu ser d'un 25 o un 30 per cent.

—Publiqueu llibres en català, en frase que va dir en Jordi Pujol i que s'ha convertit en històrica, per a "fer país" o bé per a "fer cultura"?

M. CASANOVAS. Em sembla que l'objectiu principal no és pas per a "fer

país", ni per a "fer cultura", sinó que és una activitat purament comercial i professional. De tota manera, sempre que podem, fem el possible per a "fer país" i per a "fer cultura".

—Com va sorgir la idea de fer aquesta Auca?

M. CASANOVAS. Perquè teníem ganes de fer coses diferents. En principi, teníem la idea de fer una Auca de tipus més aviat infantil, però en comentar-ho amb l'Oriol Vergés, ell va considerar que podia ser una cosa per a un públic una mica més adult. Ho vam trobar bé i li vam encomanar el text de l'Auca.

—La Pilarín Bayés es caracteritza per il·lustrar sempre llibres dirigits al públic infantil i juvenil. Però, no has fet mai cap il·lustració dirigida a un camp més per a adults?

P. BAYÉS. Gairebé sempre he fet il·lustracions per a coses infantils i juvenils perquè s'adeia més amb el meu caràcter i potser també perquè, quant a il·lustració, aquest és el camp que ofereix més possibilitats, encara que d'un temps encà s'ha posat molt de moda això del "còmic" per a adults. Però amb l'altre és un públic amb el qual sempre m'hi he sentit molt bé i que m'estimo molt. A més, no em costa gens d'esforc haver de pensar a dibuixar coses infantils o infantilitzades.

—Senyor Casanovas, dèiem fa un moment que el que el mou a fer llibres en català no és solament un fet de fer país, sinó que hi ha també un interès comercial evident. Creieu que aquest interès de fer coses en català augmenta?

M. CASANOVAS. Penso que aquest és un moment immillorable per a fer llibres en català, perquè totes les circumstàncies són favorables.

—Malgrat tot, en aquests moments les edicions castellanés superen d'un bon tros les catalanes. Però no es podria fer un procés a la inversa? És a dir, fer més llibres en català que en castellà?

M. CASANOVAS. Els millors llibres que fem nosaltres, els fem en català. Perquè són els que més ens agrada de fer. Però, naturalment, hem de pensar que hi ha uns treballadors, unes famílies, que viuen de l'editorial i hem de fer llibres que, al marge de "fer país" i "fer cultura", s'han de poder vendre a tot el món, no solament a Catalunya. De tota manera, el pensar a fer llibres solament en català o que les edicions catalanes siguin superiors a les castellanés, és un projecte en el qual hem pensat moltes vegades. Però un editor es veu obligat a pensar, en moltes ocasions, més universalment.

—Jo, i per acabar, voldria que cadascun de vosaltres diguéssiu quin ro-

dolí us agrada més o en quin veieu més significat.

O. VERGÉS. Ja, i com que l'Auca és una cosa molt catalana, potser destacaria aquell que diu:

"Els bàrbars de les fronteres no portaven pas ulleres, però veien que dins l'Imperi els romans feien tiberi."

Ara bé, pel sentit històric profund, n'hi ha d'altres. Per ser historiador, és clar, he volgut ser fidel a la problemàtica històrica. Aleshores destacaria aquest:

"Els Àustries van de negre i no mengen all ni pebre: els afers van a Madrid i tot resta endarrerit."

M. CASANOVAS. A mi, el que m'agrada més és aquell que diu:

"Véuen de lluny immigrants i els tractem com a germans: 'paisans nous' que sense farsa no es cansen d'aplaudir el Barca."

—Que respon a una realitat històrica ben nostra i propera, evidentment.

P. BAYÉS. A mi m'agrada molt aquest que diu:

"Ai! de Casp el Compromís ens ha glaçat el somris: els reis respiren nou aire i el país no entenen gaire."

perquè em fa riure molt pensar que Fernando de Antequera arribava aquí i no entenia ni un borrall del que li deien.

—Jo acabaria, si m'ho permeteu, amb aquell que diu:

"El català torna arreu caminant i per correu: surten nombrosos diaris i a l'escola entra als horaris."

I escolleixo aquest perquè és el desig que ens manté viva l'esperança d'un futur proper i millor.

Text: Montserrat MINOBIS
Fotos: Pepe ENCINAS
Salvador SANSUAN